

Overheid en Verkeer.

(Slot.)

In het slot van het vorige artikel werd er op gewezen, hoe de Minister van Waterstaat dikwijls beschikt over concessie-aanvragen van autobus-ondernemers, in afwijking van de adviezen, door den Raad van State gegeven en hoe hierdoor, en mede door het feit dat de spoorwegen, die zich tegen het toekomen van een concessie verzetten, onder het departement van Waterstaat ressortiseren, de betrokkenen van meening zijn, dat zij dikwijls onrechtmatig worden benadeeld.

Zeker brengt hier de situatie de noodzakelijkheid mee om de uiterste voorzichtigheid te betrachten. Zelfs de schijn van belangen-beelissingen moet worden gemeded.

Er kan niet gezegd worden dat dit altijd gelukt is en dit is voor een groot deel het gevolg van de wet van 1926, die aan God, Staten en de Kroon zeer veel overlaat.

Volgens welken maatstaf moet een aangevraagde concessie worden beoordeeld? Mag een concessie geweigerd worden omdat hij toestaan een bestaande tram zou moeten verdringen? Dit laatste mag m.i. geen gewicht in de schaal leggen. Vele tramwegaansluitingen verzorgen het verkeer op nuster primitieve wijze. Wanneer het publiek een auto-bus preferceert, mag een tram niet door klimaat en vliegwerk beschermd worden. Het geïnvesteerde kapitaal is dan voor een groot deel verloren zegt men en dat is waar, doch maakt niet elke nieuwe toepassing der techniek, oud materiaal overbodig?

Op grond van dit argument zou men de toename van het elektriciteitsverbruik moeten tegengaan, ten bate der bestaande gas-apparaten en had men indertijd de trek-schuit tegen de concurrentie der spoorwegen moeten beschermen.

Een belang dat bestaat kan niet op dien grond alleen bescherming van de regering verwachten en hoe treurig het ook voor de betrokkenen moge wezen, zij zullen toch vroeger of later de consequenties uit de veranderde toestanden moeten trekken.

Zoo blijft dan als maatstaf het „verkeersbelang“ over.

Men gevoelt welk een rekbare maatstaf dit is en welk een groot terrein voor vergissingen, misslagen — en onrecht hier geopend wordt. Hier zal nu de administratie de maatschappelijke en economische behoeften gaan beoordeelen en uitmaken welke behoeften op verkeersgebied recht van bestaan hebben en welke niet. De administratie zal bepalen met welke middelen en in welke mate deze verkeersbehoeften bevredigd mogen worden. De leden van de Afdeling „Geschillen van Bestuur“ van den Raad van State debatteren over de vraag of ergens in een uithoek van het land een autobus-dienst toelaatbaar is en als zij geïndigd zijn met „ja“ te zeggen, dan komt een Minister der Kroon en zegt zeer nadrukkelijk „neen“.

Nogmaals herhaal ik het, zij die in dezen te beslissen hebben, zullen dat ongetwijfeld doen met de beste bedoelingen en de grootste nauwgezetheid, maar ondanks al hun pogingen worden de genomen beslissingen als zeer partijdig beschouwd.

Dit kan ook moeilijk anders. In alle perioden van sterke Staatsbemoeiing klinken luide de klachten over willekeur en onrecht. Staatsvoogdij over het economisch leven brengt altoos mede dat de Staat voor heden en toekomst aan de economische ontwikkeling haar baan voor-

schrift en haar terrein bepaalt. De Overheid gaat staan ten midden der strijdende belangen en zegt welke bus mag rijden en welke „niet noodig“ is. Maar dit doende mist zij elken rechtsmaatstaf.

Wel spreekt men hier van „administratieve rechtspraak“, maar feitelijk is er geen rechtspraak. Er is niets dan een bestuur dat rechtsmacht bezit, doch geen anderen maatstaf heeft dan het subjectief inzicht der regerende personen, en aldus bepaalt wat economisch noodig of overbodig is.

Het is hier het stelstel dat onbruikbaar is en oorzaak geeft tot allerlei klachten en het zijn niet sommige personen die een bepaald belang ten koste van het recht bevorderen.

Dat dit zoo is blijkt ook ten duidelijkste uit de telkens voorkomende geschillen tusschen Minister en Raad van State.

Ware hier een maatstaf van recht aanwezig, dan zouden de partijen elkaar zeker hebben gevonden. Dan zou zich niet in onze administratieve rechtspraak het ongehoorde feit hebben voorgedaan, dat in betrekkelijk korten tijd plus minus vijftien adviezen van den Raad van State op zij gezet zijn. Dit is enkel verklaarbaar uit het ontbreken van een rechtsmaatstaf. Hier wordt zuiver gehandeld naar wat door subjectief inzicht, tot eisch van verkeers-economie gestempeld wordt.

De oorzaak van de vele klachten over onrecht en willekeur schuilt dus in de wet „betreffende de openbare middelen van vervoer, met uitzondering van de spoorwagendiensten“, zooals die in 1926 gewijzigd werd, die eenzijdig een einde maakte aan de verkeersvrijheid, door het exploiteeren van een lijn afhankelijk te stellen van een concessie, en anderzijds aan God, Staten en aan de Kroon elken maatstaf onthield.

Nu de toestand eenmaal zoo is, blijft slechts over te hopen dat zij, die tot beslissen geroepen zijn, met de grootste voorzichtigheid zullen handelen.

Men wil het verkeersbelang dienen en dat schijnt wel de enige maatstaf die thans praktisch overblijft, als men er dan maar bij bedenkt dat niet enkel uit ambtelijke rapporten maar ook uit de meening van de daarbij betrokken bevolking blijkt, wat het verkeersbelang elacht.

De regering kan hier niet veel anders doen dan objectieve eischen stellen aan materiaal en bedienend personeel en verder zich zoo nauw mogelijk aansluiten bij wat in de vrije maatschappij tot stand kwam en gewenscht werd.

Ook de oplossing van het gecompliceerde verkeersvraagstuk is te zoeken in de richting van het particulier initiatief en niet in een staatsocialistische voogdij over het maatschappelijke leven.

Aranhem.

E. VISSER.

LITERATUUR EN KUNST.

W. de Merode, De Verloren Zoon.

II.

In ons vorig artikel handelden we over den nieuwen bundel van Willem de Merode „De Verloren Zoon“.

We zeiden toen, dat we in aansluiting aan de bespreking ook iets van deze poëzie wilden doen gepieten, door citatie van enkele gedichten of versfragmenten.

Uitg. E. M. Holland, Amsterdam.

Maar wie leest tegenwoordig de Evangelisten? En wie onder degenen, die ze ter hand nemen, kunnen ze waarlijk goed lezen? En daarom meent hij: „Om de verlorenen te redden moeten wij het oude Evangelie opnieuw vertalen. Omdat Jezus altijd in het leven der menschen tegenwoordig zij, is het allernoodzakelijkst dat men Hem van tijd tot tijd doe herrijzen, niet zoozeer om Hem in de kleuren van den dag over te schilderen, maar om met nieuwe woorden, met toepassingen op het heden, zijn eeuwige waarheid en onveranderlijke geschiedenis opnieuw voor te houden. Om de geschiedenis van de geschiedenissen over Christus te schrijven zou een ander boek, grooter dan dit, noodig zijn. Maar de meest gelezene en bekende geschiedenissen kunnen in hoofdzaak in twee afdeelingen gesplitst worden: die, welke door de geestelijkheid voor de geloovigen en die, welke door mannen van wetenschap ten dienste der leeken geschreven zijn. Noch de eene, noch de andere kunnen hen bevredigen, die in een levensbeschrijving, het Leven zoeken.“

Als hij het dan heeft over de „Levens van Jezus“, voor de vromen bestemd, zegt hij o.m.: „Alles te zamen, zijn het boeken voor degenen, die in Christus gelooven, dat is, in zeker opzicht, voor wie ze zouden kunnen missen. Er zijn ook enkele uitstekende, maar de leeken, de onverschilligen, de profanen, de artsen, zij die gewoon zijn aan de grootheid der antieken en de frisheid der modernen, zoeken die boeken niet, of laten ze, nauwelijks begonnen, ter zijde liggen. En toch zijn het juist deze lezers, die moeten gewonnen worden, omdat zij het zijn, die Christus verloren hebben en tegenwoordig den toon aangeven in de wereld.“

Bijzonder scherpe dingen zegt hij aan het adres van de geleerden, die er nog veel minder in slagen, om de zielen tot Jezus terug te brengen, „omdat zij meerendeels zelf behooren tot hen, die tot den waren en levenden Christus moeten worden teruggebracht. De meesten hunner streven er naar den mensch in God aan te toonen, het natuurlijke in het wonder, de legende in de overlevering, en boven alles de interpolaties,

Men zal zich herinneren, hoe we opmerkten, dat in de Merode's Verloren-Zoon-verhaal vier personen voorkomen; naast de hoofdfiguur zijn er de Vader en de broeder, die ook in de gelijkenis zelf worden genoemd, maar dan ook nog de Moeder.

Voorts, hoe we er op wezen, dat dezen niet beschreven worden, maar immer zelf spreken, zelf openbaren wat er omgaat in hun ziel; behoudens een enkele regel is heel de cyclus in den ik-vorm gesteld.

Dere beide omstandigheden nu geven aan den bundel een eigenaardig karakter: de poëzie is lyrisch, (de Merode is trouwens zeer bepaald lyricus) ze wil vorm en uitdrukking geven aan stemming en innerlijk gevoelen, maar door dien ik-vorm krijgt het geheel een dramatisch, iets van handeling. Men ziet, als in een drama de dramatische personae, de handelende figuren, opkomen, in het licht verschijnen om te zeggen wat ze zeggen moeten, en dan weer vervagen, om plaats te maken voor een der anderen. Ze treden „ten tonele“, al is er niet het minste decor, en niets van actie, al is de toon van elk hunner zelf-onthedingslyrisch en nimmer dramatisch.

Eerst spreekt de Verloren-Zoon zelf in het vers „Het vertrek“.

De paarden laten draven langs de straat
Den rauwen praat van 'ruige volk te hooren,
De zwaarte schatten van het rijpend koren,
En 'tvee belasten naar zijn waarde en staat.

Het is genoeg geweest, mijn jonge leven
Is weeld'rig als een paard in 't klaverveld,
Dat dastel aan den vanger durft weerstreven
En in galop den snellen toom ontsuelt.

Nu wijk ik uit om zelf mijn weg te zoeken,
Vader en Moeder, 'k wil 't geen verdriet,
't Geluk verijnt, de nood zal mij verkloeken
En 'k ben een man, als gij mij wederziel.

En in het onmiddellijk volgende bemerken we, hoe hij aan dit voornemen gevolg heeft gegeven. We vinden hem in „De Stad“, gelukkig in zijn vrijheid, zoo als hij plicht:

Hoe heerlijk is het doelloos dwalen
In vreemde stad, met vreemde liën,
En gretig naar zich toe te halen
Alles wat de oogen kostliks zien.

Als op het hof het vichte ronken
Van 'tvee den slaap kruidt van 't gezin,
Verlokt hier het begeerlijk pronken
Van aller vreugde aanbegin.

Maar niet lang duurt de bedwelming der vreugde
Want reeds in het volgende vers hooren we de „Overpeinzing“:

Ik zei: 't geluk zal mij verijnen!
Nu weet ik, dat de weelde moordt.
Mijn oogen glanzen niet, maar kwijnen,
En al mijn krachten zijn verstoort.

Ik waggel angstig langs de straten
En bloos bij ieders blik, en voel
Me opeens van God en mensch verlaten,
En zonder plicht en zonder doel.

En 'savonds na onmatig drinken,
Als driest de roes woelt door mij heen,

de vervalschingen en de apocriefe plaatsen in de oudste christelijke letterkunde. Zij, die niet komen tot het loochenen van Jezus' bestaan, brokkelen zooveel als zij kunnen van de ons overgebleven getuigenissen af en door middel van „als“ en „maar“, van beleefdheids- en verbodsbetuigingen, en twijfels en onderstellingen komen zij er niet toe stellige geschiedenis te schrijven, doch, gelukkig, evenmin om den inhoud der Evangelien te niet te doen. Zoozeer spreken zij elkander onderling tegen. Elk nieuw stelsel heeft ten minste de verdienste, dat het de voorafgegaane tot niets herleidt. Bij slot van rekening doen die geschiedschrijvers met al hun snij- en ontloedgereedschap, met alle hulpmiddelen der tekst-critiek, der mythologie, der paleografie, der archeologie, der semitische en grieksche taal-kunde, niets anders dan al kervende en slin bedriegend, de levensgeschiedenis van Jezus te verstuiven en te verwateren. Het meest logische besluit waartoe dit gebazel en die drukte leiden is dat Jezus nooit op aarde is verschenen, of, wanneer dit bijgeval toch waar mocht geweest zijn, dat wij niets met zekerheid over Hem zeggen kunnen.“

En zoo gaat hij voort: „Het kwam den schryver van dit boek voor, dat aan de duizentallen van boeken, die het leven van Jezus verhalen, nog steeds het boek ontbreekt dat aan hen voldoening kan schenken, die in stede van dogmatische bewijzen of geleerde diepzinnigheden, voelsel voor hunne ziel zoeken: dat geschiedt is zoowel voor onzen tijd, als voor iedere lezer.“

Een levend boek, wel te verstaan, dat Christus den altijd levende met meer aantrekkelijke levendigheid, meer levend voor de levenden aanschouwelijk maakt. Dat Hem aan het tegenwoordige geslacht als een levend tegenwoordig doel gevoelen. Dat Hem in geheel zijn levende en tegenwoordige grootheid — eenwig en daarom ook actueel — aan hen voorstelt, die Hem veracht en verworpen hebben, aan hen, die Hem niet beminnen, omdat zij zijn ware aangezicht nimmer hebben gezien.“

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur.

door

W. M. LE COINTRE.

IX.

Allereerst vraag ik dan uw aandacht voor een zeer merkwaardig boek van den bekenden Italiaanschen schryver Giovanni Papini in het Nederlandsch vertaald onder den titel: „De Christus“.¹⁾ Dit is een bij zijn verschijning, in en buiten Italië, door duizenden bij duizenden met gaarne gelezen werk over Jezus, van een man, die alle stadia van menschelijke ver-twijfeling doorloopen heeft, als publiek Godloochenaar bekend stond en door de ellende van den oorlog heen, weer heeft leeren grijpen naar het oude Evangelie. Hij geeft nu in dit werk, in een reeks zeer korte, licht leesbare, hoofdstukken, in nauwe aansluiting aan den inhoud der Evangelien, in eigen bewoordingen, een aanschouwelijk beeld van het leven van den Christus en van Diens zending onder de menschen. Hij wil de Christus-figuur voor het nu-levende geslacht a.h.w. tastbaar uitbeelden, wat hij doet in een dichterlijk suggestieve taal.²⁾

Papini is Roomsche-Katholiek, maar wij rekenen hem tot de „grensgevallen“, waarom wij hem in onze besprekingen gaarne een plaats inruimen: het specifiek Roomsche-Katholieke is speurbaar, doch nergens bepaald streekt.

In een woord vooral „Aan den Lezer“ zet Papini uiteen, wat hij bedoelt en zegt o.m.: „Geen enkele levensgeschiedenis van Jezus, ook al ware zij geschreven door een genie, dat alle vroegere schrijvers in grootheid overtrof, zou ooit schooner en volmakter kunnen zijn dan de Evangelien. De heldere soberheid der eerste vier Geschiedverhalers kan door alle wonderen van stijl en poëzie nimmer worden overtroffen.“

Gaat
O, ik

Dan ver-
en, schoon
treffelijk hee-
gebroken, ve-
twee opvolg-
de hartelooch

o zal
God
Nanr

Nu vervul
naar voren
doortrokken
vers de vol-
aan, omdat
behoort en
stote de over-
wij gloriende
schachter w
[naar, leeuw
gedachten v
oudste z

Kunt
Ben
Heli
U' late

Wat
En kr
O, w
Niet

En hij km

Wij f

Nu G

en antwoor
het volgende
verstoort de

Hij za
Niet
Hij h
Mijn

Weer ver-
n het ver-
Hongere

God,
Tent
Waars
Hoe

En de s
over het v
is een danc

O G
E. z
Viel
En h

Ik zal o

Even Hitz
ep, die V
rogde we
driet, heide

En het re
beweert n
aan te bi
nagedacht
stet was,
verwezenlij

Tenslotte
steller van
boek het t
zeker ooge
tijpheid vat
te beschrijv

Wat zijn
in dien
moed, bele
als steeds
Nauwelijks
zwaren arbe
hem — ac
onderbreuk
werk en
kracht, ster

boek over
maakte uit
wijs voorge
haften, lat

Eindelijk
mensch bes
dan elke o
zelf heeft
herinnering
Vergant
den Heilan
Christus de
juist om de
trapt in ge
dat zijn ge
en sterven
de slapende
overwint